

učitelské noviny

1/2015

ročník 118

6. leden

učitelské noviny

týdeník pro učitele a přátele školy

MATEMATIKU NESMÍME MEMOROVAT

Hejného metoda se stala pojmem

4

STÁTNÍ VÝUČNÍ
LIST BUDE
ZŘEJMĚ ZAVEDEN
PLOŠNĚ

7

BRAŇME
HODNOTY
EVROPSKÉ
CIVILIZACE

13

M. KAPLÁN:
DO ŠKOLY
S PISTOLÍ
U BOKU

18

UČITEL MŮŽE
DIAGNOSTIKOVAT
SELHÁVAJÍCÍ
DÍTĚ SÁM

cena 39 Kč

www.ucitelskenoviny.cz

IMALÉ ŠKOLY DÁVAJÍ DĚTEM VELKÝ VKLAD

Lidé v Suchém Dole si té své váží

Silnice sem šplhá do kopce z Police nad Metují, jako by chtěla od města utéct. Rodinné domy i roubené chalupy ji lemují z obou stran. Jsme v Suchém Dole. V malebné, upravené obci na samém kraji Broumovských skal. Nepatří mezi velké, má jen 426 obyvatel. A také školu, na kterou je pyšná. Hledí si jí tu jako málokde. Nejspíš vědí proč.

Ani škola nemá moc žáků. V mateřince v přízemí školní budovy je 24 dětí, v základní škole od prvního ročníku po pátý 29 dětí ve dvou třídách. „Ale už se nám blýská na časy,“ srší optimismem ředitelka Lenka Soumarová. Pomalu sem totiž začínají nacházet cestu i děti ze sousedních obcí. Rodiče vědí, že je tu o ně dobře postaráno, že je vítá hezké prostředí, že se tu pořád něco děje. Vlídne přijetí najdou i děti s hendikepem. Všechny tu pak učitelky poctivě vedou k co nejlepším výsledkům. K takovým, na jaké je jeden každý schopný dosáhnout.

„Naštěstí se nám podařilo nejhorší krizi překonat. Ve školním roce 2010–2011, kdy škola procházela rekonstrukcí, jsme měli v základce jen 16 dětí. To bylo hodně těžké. Obec jsme žádat o peníze nemohli, už tak jich dala do oprav hodně. Částečně nám pomohly šablony, ale museli jsme se uskrovnit. S kolegyněmi jsme se shodly, že kvůli zastupování je lepší, když nás bude ve škole víc na menší úvazek, aby v případě pracovní neschopnosti některé z nás byla vždycky po ruce náhrada.“

Alternativa na vesnici

Tohle někdy bývá problém. Rodiče nedůvěřují tomu, co sami nezažili nebo o čem se nepřesvědčili na vlastní oči. Přesto si suchodolská škola troufala na výuku podle Montessori.

„Ale nebereme ji od A do Z. Využíváme to, co našim dětem pomáhá, na co máme podmínky,“ vysvětluje L. Soumarová. Přiznala, že zpočátku si nebyla jistá, jestli se tu alternativní styl vyučování ujme. Školením prošla jen ona a nutit učitelky, aby se vrhly do časově i finančně poměrně náročného vzdělávání, nechtěla. Lámání přes koleno obvykle žádoucí efekt nepřineslo.

„Pak nás osloivila Společnost Montessori, jestli se připojíme k jejich projektu Šance, který je určen pro předškoláky a jejich

rodiče. Vybrali pro něj osm zařízení – čtyři státní a čtyři soukromé. Nápad se mi líbil. Šlo o to ukázat rodičům, jak si mohou se svými dětmi a hlavně se zajímavými pomůckami hrát a tím děti připravovat na školu. Domluvili jsme se, že do toho půjdeme.“

Letos už zahájili šestý rok, kdy se rodiče s dětmi jednou týdně odpoledne sjíždějí do školy. Vždy ve středu od tří do pěti. Schází se jich tady čtrnáct a ne všichni jsou místní. Zajímavá aktivita se ujala, informace o ní se šíří. Lidé o ní dost mluví a ředitelka přiznává, že i učitelky posunula o kus dál.

„Omrkneme, jak jsou děti šikovné, většina úloh je totiž zaměřena na jemnou motoriku. Navzájem se více poznáme, k zápisu už děti přicházejí beze strachu. Myslím, že i vztah dospělých ke škole je potom vstřícnější.“

Zdaleka nejen Montessori

Lenka Soumarová patří k pedagogům, kteří pořád hledají, čím by mohli vyučování ozvláštnit. Jak ještě víc děti vtáhnout do toho, co by se měly naučit.

„Základ je čtení, když ho děti nezvládnou, bude jim učení vždycky dělat potíže. Zkoušeli jsme genetickou metodu, ale nebylo to pro nás to pravé. Až jsem objevila splývavé čtení – Sfumato. A šlo to. Učíme jím děti číst už čtyři roky, k všeobecné spokojenosti. Děti se učí číst prvních pět písmen v jiném sledu než v běžném slabikáři. Ke každému si malují, vystřihují a lepí obrázky, hrají hry a různá cvičení. Když písmena zvládnou, tvoří první slova. Nehlásí, ale hlásky spojují, zpívají, napřed dvě, pak tři, čtyři. Oči sledují prstík, kterým si děti ukazují. Hodně se dbá na správnou, hlasitou výslovnost, aby se děti nenaučily drmolit. Každému dítěti to sepne v jiném čase, ale ve 2. třídě už všichni docela pěkně čtou.“ Kolegyně, která právě letos tyto děti učí, slova ředitelky potvrdila.

Do Suchého Dolu přišla Lenka Soumarová na konkurz před deseti lety, když se rozhodla zcela změnit svůj život. Z obce nedaleko velkého města se z čista jasna ocitla uprostřed skal. Syn právě končil 5. třídu, což její rozhodnutí urychlilo. „Přijali mne velice hezky, doslova mne nabili elánem.“ S místními se brzy sžila. V pátek se seděli, hráli na kytaru, zpívali. Jen si musela zvyknout například na to, že když chce mít v zimě v pronajaté chalupě teplo, musí si naštípat dříví. Bývá tu i metr sněhu. Ale obec žije, na počet obyvatel má hodně sdružení a spolků. O příležitosti pro seberealizaci tu nouze není. Většinu sil ale spotřebovala pro školu. Když bylo konečně hotovo, zaskočila ji zákeřná nemoc. Před operací ji přišla podpořit celá vesnice. Dnes už je zpátky ve škole. Usměvavá a zase plná entuziasmu.

„Zkoušela jsem i matematiku podle prof. Hejněho, ale bylo to pro mne moc náročné. Ještě bych potřebovala další proškolení. Protože se mi ale některé postupy líbí, vyberu si, co se nám právě hodí a hlavně s čím umím pracovat.“

Dík za takového starostu

Slyšela jsem to v průběhu dne několikrát. V zastupitelstvu je od roku 1990, od roku 1994 je Vítězslav Vítek starostou. „Je to

bezvadný chlap, hodně se stará. Neměnili bychom ho. Jen se podívejte, jak pod jeho vedením obec vzkvétá."

Nejen komplet zrekonstruovaná škola, ale také zpevněné silnice, poldr proti povodním, zrenovovaná budova obecního úřadu, znovupostavená replika dřevěné kapličky, která před lety vyhořela. Ne-dávno zde otevřeli kulturní dům a byla to velká sláva, na kterou přišla spousta lidí z široka daleka. I z družebních Vambeřic.

„Však jsme taky získali několik stuh v soutěži Vesnice roku, mimo jiné i bílou za práci s mládeží a v roce 2002 jsme byli vítěznou obcí v republice. Hodně věcí tu děláme dohromady se školou. Vítání občánků, dětská vystoupení, vánoční a velikonoční jarmarky. Škola se hodně zapojuje do družebních akcí. Jezdíme do Polska na výměnné pobytu, z Vambeřic zase jezdí k nám. Pro polské děti škola chystá program, závody, pro veřejnost vystoupení. Dělají tady i v Polsku společné výstavy. Konečně právě díky přeshraniční spolupráci jsme dosáhli na grant, který nám pomohl dát školu do pořádku. Nejen za to patří paní ředitelce dík, měla na starosti i první projekty, které jsme vytvářeli.“

Granty pomohly v lecčems, ale kdyby místní nedrželi pospolu a nebyli ochotni pro obec něco udělat, bylo by mnohé jinak. Když v roce 2010 shořela kaplička z roku 1897, uspořádala obec veřejnou sbírku. Sešlo se v ní 1 600 000 Kč. Ve stejný den, ale o dva roky později, vysvětil její repliku kardinál Duka. Kdykoli potřebuje obec pracovité ruce, přijdou místní ochotně na brigádu.

Školu si starosta Vítek chválí. „S paní ředitelkou i s učitelkami je bezvadná spolupráce. Jsme rádi, že tu školu máme. Několik let byla zavřená, znova jsme ji otevřeli v roce 1990, ale jen 1.–3. třídu. Školu s 1.–5. ročníkem máme až od roku

1994. Srovnávat, jak vypadala škola dřív a jak vypadá dneska, to vůbec nejde, i vystupování učitelů je úplně jiné. Jen si myslím, že je škoda, že učitelé nemají moc velké pravomoci, že si k nim rodiče můžou všechno dovolit. Ale u nás mají zastání.“

Pyšná procházka

Není možné přehlédnout, jak si učitele pěkné školy váží. Že tu budova stojí od roku 1879, by dnes nikdo nehádal. „Tady dřív bývala taková úzká chodba, nedalo se tu pořádně projít, tady bylo skladiště.“ Na místě bývalé půdy najdete hernu školní družiny, dopoledne se tu také učí výtvarka. Do druhé části se nastěhovala obecní knihovna, kterou škola běžně využívá. Knihovnice také vede školní čtenářský kroužek. V další místnosti jsou připravené hudební nástroje, protože sem pravidelně jezdí učitelé z polické ZUŠ na výuku. „Ještě se musíte podívat na naši novou tělocvičnu, ta se přistavovala před čtyřmi lety.“

Mnohé se opravovalo za provozu podle toho, jak měli řemeslníci čas a hlavně když přišly peníze. I střecha včetně krovů se začala měnit v listopadu, v prosinci byla hotová. Když se budova zateplovala, lítala všude zrníčka polystyrenu. „Ale stálo to za to!“

Drobínek navíc

Nástěnné kalendáře ze života školy tady začali připravovat mnohem dřív, než se z toho stala móda (dlužno říct, že zajímavá). Žádný nebyl samoučelný, jeho autory byly děti. Při jednom letním putování s polskými školáky fotografovaly děti s učitelkami kostelíky a kapličky v okolí. Na podzim je pak žáčci ve škole kreslili, aby ty nejhezčí zdobili kalendář na rok 2012. Legenda připsala Lenka Soumarová. Jindy kalendář zachytily výňatky z čtenářských deníků.

„Teď máme zajímavý projekt na čtení, říkám si, že by z něho zase mohlo pro-

příští rok něco vyrůst,“ podotýká Lenka Soumarová.

Hledala způsob, jak v dětech vzbudit zájem o knížky, a přišla na šikovný nápad. Oslovila dospělé z okolí, kdo by měl čas od času si přijít do školy s dětmi popovídат o knížkách, které četl jako malý.

„Opravdu jezdí, každý měsíc někdo. Přinesou svoji oblíbenou dětskou knížku, té nejstarší knize bylo skoro sto let. Něco z ní přečtou, děti si ji prohlédnou a povídají si spolu. Děti si dělají poznámky, zápisky. Určitě by se mezi nimi něco zajímavého našlo.“

Minulý rok byl zaměřený na řemesla. Ve škole si povídali o těch, která běžně znají, i o těch, která téměř zanikla. Půjčili si kolovrátek, pozvali do školy tkadleny. Navštěvovali řemeslníky v okolí sami i s polskými kamarády. Setkání s vambeřickou školou bývá vždy ke konci školního roku. Děti si pro ně připraví přehlídku toho, co ve škole dělaly a prožily. Něco namalují, napiší, přednesou, zahrají.

„Kdesi jsem vycetla, že tady byla kdysi – ještě dřív než vznikl Klub českých turistů – úplně první turistická stezka v Česku. Vedla z Hvězdy do Polska na Hejšovinu, byla značená šípkami na kamenech, u každé bylo napsané písmeno H. Celou bychom ji s dětmi projít nemohli, měří přes 12 km, ale prošli jsme si aspoň část, o další jsme si povídali. Ve škole jsme pak stezku malovali na pás podle fotografií.“

Všechno jen tak mimochodem, navíc. Tedě je to pro děti zábavná hra. Po letech ji určitě docení. Nad malými školami leckdo láme hůl, ale nedám na ně dopustit. V mnohé se děti zcela přirozenou cestou naučí mnohem více, než když ve velké škole poslouchají učitelův výklad.

